

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marii Mercatoris S. Augustino Æqualis Opera Quæcumque Extant

[Complectens Ea Quæ Ad Hæresim Nestorianam Spectant]

Marius <Mercator>

Parisiis, 1673

Caput III. De tribus hæreticis Ario, Apollinari, & Eunomio, quorum societas per calumniam a Nestorio catholicos objecta est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14215

faciebatur: negabant, jam inde a conceptu hominis, vnionem exitisse, affirmabat Nestorius: negabant Virginem esse *Xenocrisus*, contendebar Nestorius. Quid multa? apertis illi verbis Christum simplicem hominem profitebantur, non profitebatur Nestorius: sed re ipsa *isus* *isus* *isus* non admittebat, in quo cum illis consentiebat. Illosit ergo Socrati, cum quartum, duodecimumque sermonem haberet, magnamque sibi esse a Paulo Photinoque distantiam diceret: dicenti enim credidit, ignatus fraudis detegenda, & mysterii penitus intelligendi.

Quam levis sit haec in re Diodori & Theodori auctoritas.

Diodorum vero Tarfi, Theodorumque Mopsuestia adhibere testes, quibus recta Nestorii fides probetur, quid aliud tandem est, quam aliquem velle parum criminis ostendere, producendo socios, aut etiam duces? Nam vtrumque Nestorii institutorem, viciniorum hunc, illum remotiorem, Cyrillus prodidit, damnavit Ecclesia: neque vllum de duobus satis vnquam Facundus, quantumcumque nitatur, absoluerit, cum suis se quoque verbis ambo, & prodant, & damnant. Quid enim haec Diodori sententia magis haereticum? *Ne filius Maria putetur Deus Verbum: mortalis enim mortalem generat secundum naturam: & corpus generat consubstantiale: & duas generationes Deus Verbum non sustinet vnquam ante saecula, alteram posterioribus temporibus. Quid ista impudencius? Perfectus ante saecula Filius perfectum, quod ex David, assumptus: Filius Dei filium David. Dices mihi: Duos igitur filios praedicat? Duos filios David non dico: non enim dixi Deum Verbum filium David: sed neque duos filios Dei secundum substantiam: nec enim dico duos ex substantia Dei, cum dico. Deum Verbum ante saecula, habuisse in genito ex semine David.*

Lib. 1. contra Synopsin.

ibidem.

Haec verba exscripsit Theodorus in libris suis de Incarnatione; eadem enim ibi leguntur, quibus addit: *Non sic in eo, qui est ex semine David. sicut in prophetis, habitavit Deus Verbum. Illi enim, particulae quadam & modica quantitate, sancti Spiritus gratia fruebantur; hic autem in his, in quibus interdum erant illi, iugiter permanebat. Gloria Verbi ac sapientia replebatur, alter procul dubio prae Verbum, & subsistens proprie Filius; ac forsum: non enim Verbum semetipsum sapientia replebat & gloria, sed alteri potius haec, quae sunt insignia, conferebat.*

His ita demonstratis, quis non miretur Albertini, & Symmystarum, sed Albertini magis librorum hellionis, audaciam, qui contra tertium concilium generale, cuius auctoritatem in sua confessione Calviniani ipsi recipiunt, in jusque iudicium duodecim saeculorum reverentia probavit; contra Patres quinti, id est, eruditissimi saeculi, ac praclarissimi totius Ecclesiae luminis; contra piorum omnium Christi cultorum fidem, Nestorius Ecclesiae fulminibus attritum, Patrum disputationibus convictum, omnibus deinceps saeculis execrabilem, omnibus Christi amatoribus abominarum defendunt? Qui purum erroris asserunt, quem portentosa doctrina decem leges loquuntur; quem Imperatores, ne suo quidem nomine dignum putarent; quem sua ipsius conscientia reum orbis commoti damnavit, cuius lingua natura, domini sui vindex, depascendam veritibus ante mortem dedit. Ad id impudentiae profecto, quantum vis dissimulare conentur aliqui, adegit, quod vnus typis mandavit, male feriatos homines professum in Deipare nomen odium.

Conversatur de haec Nestorius & in primis Albertinus Calvinus.

CAPUT III.

De tribus haereticis Ario, Apollinari, & Eunomio, quorum societas per calumniam a Nestorio catholicis objecta est.

Questionis instituta ratio.

UAMVIS ex precedentibus capitibus aperte pateat mens sententiae Nestorii de dispensatione dominica; manifestior tamen adhuc clariorque evadet, si patefacta fuerit causa, cur tam vehementer Nestorius in Cyrillum, Cyrilique sectatores catholicos invecus sit. Ea vero causa fuit, nisi fallor, species affinitatis inter opinionem catholicam, atque Arianam & Apollinarianam; & ea quidem tanta, vt alterius ab altera discrimen non potuerit, nisi perspicacibus oculis in fidei lumine dignosci.

Duae species vnionis physicae, quarum discrimen vulgo obsecrum.

Cum enim quaedam vniones duae sint species, vna difficilius intellectu, qua duae naturae copulantur in vnitate solius hypostasis; altera notissima, qua duo junguntur in vnitate etiam naturae, vt anima & corpus: visum est Nestorio aliisque, a nemine defendi posse vllam vnionem *evangelii*, nisi, quam secundi modi esse diximus. Ex qua cum absurda plurima impiaque sequantur, inde facile in odium vulgi adducebantur, qui primi generis vnionem tuebantur. Nec enim ab Ario atque Apollinari facile discerni pote-

rant, & illi tamen duo omnibus communiter exosi erant.

Atque haec causa fuit, cur Cyrillo Nestorius aliisque vnionem *isus* *isus* defendentibus societatem cum Ario, Apollinari, Eunomioque objiceret, catholicosque nomine haereticorum traduceret. Expediit igitur de singulis tribus istis haereticis nonnihil observare, vt sententia Nestorii de mysterio Incarnationis, & ejusdem in catholicos calumnia magis magisque retegatur. Tanto enim apertius homo nequam prodit mentem, quanto vehementius alienam sententiam, vel haereseos, vel saltem erroris damnat.

Hinc strusa catholicis a Nestorio calumnia.

§. I. De Ario atque Arianis.

TRADITUM est a veteribus, capita duo textuisse Arianae impietatis de Verbo divino; alterum, quod Patre minus, creatumque esset; alterum, quod carni pro anima fuisset. Istud omitebant Arianis, cum de Trinitate agerent; illud, cum de Incarnatione: vtrumque tamen connexum erat, vt mox patefiet. De posteriori Athanasius in libro de adventu Christi,

Duo capita haereseos Arianorum de Verbo divino.

Posterioribus... Arius, inquit, carnem solum ad occidendam...

Et ex aliis... Patribus. Har. 69. num. 49.

Lib. 1. her. fab. cap. 11.

Non ab Ario... sed a sectariis inventum.

Propter duo... prajudicia.

Quando na-... tum fignem... Verbum, & quomodo Verbum habitaret in...

Quomodo or-... gumentati A- riani. Har. 69.

Lib. 1. phys.

Potuit ita In-... carnatio fieri.

Quomodo or-... gumentati A- riani. Har. 69.

Lib. 1. phys.

Potuit ita In-... carnatio fieri.

Quomodo or-... gumentati A- riani. Har. 69.

Lib. 1. phys.

Potuit ita In-... carnatio fieri.

Quomodo or-... gumentati A- riani. Har. 69.

Lib. 1. phys.

Potuit ita In-... carnatio fieri.

Quomodo or-... gumentati A- riani. Har. 69.

hominis, veluti concessam accipiebant ex per- vulgata tunc temporis Platoniorum doctrina...

Jam vero belle omnia constare, si ea ratio- ne Verbum factum caro dicatur, probabant...

I. Ut Christus non sit homo, qualis quisque nostrum, sed vere Deus utens corpore assumpto...

II. Ut beata Virgo tam vere appelletur Theotokos, quam de quolibet alia, quae hominem peperit.

III. Ut Incarnatio non sit unio utriusque naturae tantum, qualis inter conjuges; sed unio potius, & unitas, cujusmodi inter animam & corpus.

IV. Ut in Christo duae sint quidem naturae, sicut in nobis; sed unica tamen existat ambarum hypostasis, more patris nostri.

V. Ut non alius sit qui ex Patre Filius, alius qui ex matre; sed vnus & idem ex utroque; neque enim in nobis alius homo est, qui creatur a Deo; alius, qui procreatur a parentibus.

VI. Ut duae fuerint vnus Verbi divini nati- vitates; altera aeterna ex Patre, altera tempo- ralis ex matre: quo etiam modo contingit, duas existere natiuitates cujuscumque homi- nis; vnam ex Deo, qua creatur mens, & qui- dem ante aeterna, si credimus Origeni; alteram, qua procreatur homo, definito tempore.

VII. Ut neque Verbum dici possit Christi dominus, neque Christus Spiritu sancto mi- nor.

VIII. Ut tam vere proprieque Deus asseratur natus, passus, mortuus, &c. quam vere di- cuntur nasci, patique singuli quisque homines.

IX. Ut denique, & caro Christi deificata fuerit, & Verbum incarnatum. Quid reliqua persequar, vno satis exemplo communis ho- minis manifesta?

Huic vero doctrinae consequens erat, ut Ver- bum cum incarnaretur, & conversum sit in ani- mam, & carni mixtum, & patibile effectum; sic enim mens cum incarnatur & homo fit, ab Origenis dicebatur in animam converti, misceri- que toto corpore, & passioni obnoxia fieri, ac omnes hominis appellationes suscipere.

Quod autem aliter non potuerit totum In- carnationis negotium peragi, ex eo videbantur sibi conficere, quod duplex tantum superesset rei expediendae modus: alter a Samosateno assertus, quae unio pure physica, seu moralis; alter Photino a quibusdam tributus, quae unio hypostatica quidem, non qua tamen homo hypostasi Verbi, sed qua Verbum hypostasi hominis subsisteret, quippe per se avivens, & prolatitium dumtaxat. Neutrum vero admitti posse, non tantum communis Ecclesiae fides adversus utrumque haereticum evincebat, sed etiam synodi Antiochenae duae contra Samosatenum, Sir- mienis quoque geminae, atque contra Photinum definitivae.

Urgebant deinde acriter Evangelistae dictum, Verbum caro factum est; tam per vulgatum illud, quorsum anima ubi Verbum adest, & quidem unum; denique Apollinaristarum ra- tiones, sive quas Cyrillus refert, sive quae plu- rimae coacervantur in dialogo IV. & V. de Tri-

Decem inde consecuta.

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

Aliter fieri non potuit.

Confirmatur testimonio Evangelistae, atque multi- plici ratione, & vulgari axiomate.

P ij

odoros in libro... Nestorius... duo... De...

Lib. de rell. sive ad Theod. cap. 17. Arianorum error circa Incarnationem ortus ex alio circa Trinitatem. Cur Cyrillus venerit in suspicionem confessionis cum Arianis.

nitare, inter Athanassi opera. Atque hac fuit Arianorum haeresis de Incarnatione, orta ex altera de Trinitate, qua cum Verbum dicerent mentem creaturarum primam, idoneum faciebant, quod laboretur in corpore, & fieret anima.

Fuisse hujus haeresis nomine suspectum Orientalibus Cyrillum, nemo forte mirabitur, qui apud se perpenderit; vel temporum conditionem, quibus latebat adhuc Incarnationis mysterium suis omnibus tenebris involutum; vel suspicantium affectionem, quos livor vrebatur. Nam vnioni & vnitate, quam Cyrillus catholice defendebat, eadem quae Arianae haeresi, & conuenientia, & pugnantia videbantur, istis praesertim hominibus, quos partim invidia commoverat, partim favebat velans amor sui Nestorij.

Quam tollere vix potuit.

Ita porro alte infederat ipsorum animis istae suspicio, vt quamvis Cyrillus nullam praetermiserit occasionem, siue Ario anathema d'cendi, siue conuersionem Verbi confusionemque ac mixtionem oppugnandi, siue affirmantem docendi totam humanitatem, ipsamque adeo animam, assumptam esse, vix tamen vnquam facere sibi fidem potuerit; imo coactus sit aliquando, cum pax Ecclesiarum iniretur, de suis anathematismis, tanquam discordiae causis, si crevisque adeo discrimen viriisque sententiae obscurum tunc erat, nec nisi ocularissimis quibusque perspicuum.

Componitur Arianorum doctrina cum anathematismis Cyrilli.

Id veto vt constet, non temere a me offerri, operae pretium est Arianorum doctrinam cum singulis anathematismis Cyrilli componere.

I.

Dicebat in primo Cyrillus, Emanuelem esse Deum *quod dicitur*: quam vocem interpretatur ipse alias, natura Deum. Haec ipsa vox erat Arianorum, Emanuelem tam vere natura Deum esse, quam qui que nostrum homo. Addebat Cyrillus, idecirco beatam Virginem esse *quod dicitur*. Inclamabant & istud idem Ariani, idque Proclo Cyrilloque Nestorij saepe obiecit.

II.

Docebat in secundo, Dei Partis Verbum carnis *quod dicitur*, vnumque cum sua carne esse Christum. His ipsis verbis suam Ariani mentem exponebant, cum vterenter exemplo animae, quae cum suo corpore vnus est homo.

II

Intertio, anathema intorquebat in eum, qui non fateretur Verbi & carnis *quod dicitur*. Totum vitus Arianae doctrinae continebatur his vocibus duabus, *quod dicitur*, cuiusmodi nempe animam & corpus vni.

III.

Verbat in quarto, nequis voces, quae de Christo passim in scripturis sacris occurrunt, tum ab ipso Christo, tum ab Apostolis dicitur, duabus hypostasibus partiretur. Verabantur ipsam Ariani, suo rursus hominis exemplo abusi.

V.

In quinto, edicebat, Verbum, cum caro factum est, perinde ac nos carni & sanguini communicasse. Nihil aliud d'cebant Ariani, imo totius haeresis brevis erat haec explicanda ratio.

VI.

In sexto, Dei Verbum negabat esse Christi dominum. Id negabant Ariani, nec negabant tantum, sed etiam curid fierent, causam perspicuam assererebant: quia nempe Verbum carni vnitum non a'cer est Christus, quam quomodo anima in'usa corpori est homo. Nullus autem proprie dicitur sui dominus.

VII.

In septimo abnebat pariter, Verbum in Christo operari velut in homine, qui non sit ipsiusmet Verbum. Abnebant istud quoque Ariani, cum d'cerent, Verbum perinde esse hunc

hominem, qui JESUS CHRISTUS, atque anima est homo aliquis, exempli gratia, Petrus.

Prohibebat in octavo dici, assumptum hominem adorari cum Verbo, quasi duo sint adorandi, homo & Verbum; ne quaternitas, quod alibi causatur, pro trinitate induceretur. Istud ipsum verabant Ariani propter eandem, quam primi invenerunt, causam.

Prohibebat etiam in nono, nequis assereret, Christum Spiritus sancti virtute velut aliena, adiuuari; quippe cum Spiritus sanctus a Filio procedat, Christusque sit ille ipse Filius aeternus Dei, a quo Spiritus procedit. Prohibebant id pariter Ariani, & quidem eadem de causa, cum Spiritum sanctum assererent a Patre per Filium creati.

Anathematismi consequentes duo, quorum prior ad eum pertinebat, qui diffiteretur, Verbum incarnationem factum esse pontificem & apostolum confessionis nostrae, seque pro nobis, non item pro se ipso, obtulisse Patri: posterior ad eum, qui carnem Domini viuificam, id est, quae dat vitam mundo, negaret esse Verbi propriam, quoniam Procli defendendi causa conditi sunt; eam doctrinam continent, quam etsi iisdem verbis apud Arianos expressam legere me non memini, ex Arianorum tamen principiis effici posse apertum est. Nam si Verbum est pro anima, qua existit homo JESUS CHRISTUS, fateri oportet procul dubio, qualibet Christi officia, atque ita sacerdotium & apostolatum conuenire Verbo. Oportet pariter concludere, Verbum seipsum Patri obtulisse pro nobis, suamque, quam animaret carnem, fecisse panem viuificum, qui in sacra mensa proponitur.

Postremum tandem de Verbo Dei passio, crucifixo, mortuo, & primogenito ex mortuis, vt omnium maxime animos nestorizantium offendit, ita visus est, non affinis tantum, sed idem atque Arianorum haeresis, visusque proinde symbolo Niceno proscriptus, qua parte dicitur anathema asserenti, Filium Dei esse mutationi & alterationi obnoxium.

Haec & alia Cyrillum satis vocabant in suspicionem confessionis cum Arianis: suspicionem tamen augebant duo, magna postmodum futura contentionis semina.

Alterum, quod Cyrillus saepe vocem *quod dicitur* pro *quod dicitur* poneret: vnde cum vnica in Christo hypostasim predicaret, vnica videbatur naturam in Christo agnoscere. Id vero intelligi vix ac ne vix quidem poterat, sine Arianorum commento de Verbo animae locum tenente.

Alterum, quod aperte diceret, vnica esse post *quod dicitur* Verbi incarnati naturam: quae sententia, vt erat per se obscurior, ita facile ab hominibus male in Cyrillum affectis, pejo'em in partem accipiebatur.

Ariana porro haeresis oppugnata est argumentis praesertim quatuor.

I. Quod Verbum sit eiusdem cum Patre essentiae, atque *quod dicitur* *quod dicitur*, quem Ariani fatebantur propter excellentiam essentiae esse *quod dicitur* *quod dicitur*, atque ita deprimi non posse ad conditionem animae carnem informantis.

II. Quod in Evangelio Christus meminerit animae suae, quae aliquando conturbata sit ac tristis ad mortem, quamque ipse potuerit, atque iterum pro arbitrio sumpsisset.

III. Quod nisi Verbum mentem quoque hominis sumpsisset, totum vtiq;e hominem non

VIII.

IX.

X. & XI.

XII.

Quae docebantur ad huc suspensionem.

Ariana quatuor praesertim argumentis oppugnata.

II.

III.

salvasset : salvavit enim id vnum quod assumptis ; & eam partem præcipue debuit sanandam suscipere , in qua radix erat mali , quod peccatum.

IV. Quod obedientia Christus non fuisset mortuus , nec morte meritis quidquam pro hominibus , nec proinde ipsorum mediator apud Deum . Hæc enim tria ei soli conveniunt , qui rationalis simul & inferior fuerit .

§. De Apollinario atque Apollinariſtis.

NON parva fuit Apollinarii cum Arianis , doctrinæ affinitas : in eo tamen pugnaerat , quod cum nullam Arianam Christo præter Verbum tribuerent , Apollinarius eam concesserit , qua corpus viget , movetur & sentit . Solius ergo mentis vices a Verbo expleri asserbat , ex quo vno discrimine originem plura duxerunt , de quibus tamen non prius agendum videatur , quam de ipso Apollinario observata fuerint nonnulla , quæ causâ incredibiliter obsecrare aliquid forte lucis afferant .

Duo fuerunt Apollinarii , pater & filius : ille cum Alexandria Laodiceam migrasset , istum suscepit , qui perinde ac pater rhetoricæ totum atque sophisticæ se dedit : uterque Laodiceæ Ecclesiæ inseruit , pater in presbytero gradu , filius ut lector ; quo tempore hæresim fecerunt , si credimus Socrati .

Solius filii celebre admodum nomen extitit , de quo tamen pugnantia tradunt veteres , aliis in laudes , aliis in convitia effusus .

Laodiceum Episcopum fuisse scribit Hieronymus , Antiochenum Theodoretus . Hæresim fecisse narrat Socrates , cum lector esset , propter impotentiam animi , vitionem meditantis de Georgio episcopo , a quo absentus fuisset : incidisse in errore præ incogitantia , cum episcopatum teneret , Epiphanius . Abstentionis a Georgio causam refudit Socrates : in nimiam cum gentili philosopho consuetudinem : contendit Sozomenus id contigisse , quod cum Athanasio Laodicea transfugente communicasset . Innumera scripsisse volumina adversus Arianos , Eunomianos & Origenistas , auctor est Theophilus atque etiam Hieronymus : consensionis cum ejusmodi hæreticis Nazianzenus accensat . Reum Sabellianæ impietatis faciunt Basilii & Theodoretus : purum Vincentius Lirinensis & Leontius Scholasticus . Veteres quidam docuisse ferunt tria vehementer aliena a fide . Primum , quod Verbum non assumpserit ex Maria carnem , sed e celo attulerit . Alterum , quod divinitas Verbi , sin minus tota , saltem ex parte , conversa sit in carnem . Postremum , quod mille annis post judicium regnaturi sint in terra sancti cum Christo , ac tandem aliquando extitit a Origeniana doctrina . Hæc & alia ejusmodi portenta magis opinionum quam dogmata , a discipulis excogitata contendit Epiphanius , magistramque , ut sit , discipulorum invidia laborasse . Sed quid ego plura non minus istis pugnantia persequar ?

In tanta auctorum disensione , quam peperit , sive scribentium affectus , quod non incredibile ; sive rei perplexitas , quod fatius sentire ; malim ego ad hæreticis Epiphanius , atque Lirinensis : qui etsi desunt hominis , quem vehementer laudant , infelicem casum , vnum ipsi tamen errorem , eumque gravissimum , obijciunt , quod Verbum docuerit pro mente extitisse in Christo ,

cætera homini nobis simili .

Hanc in opinionem venit , si non pluribus , saltem tribus de causis . Primam refert Mercator in dissertatione de duodecimo anathematismo Nestorii , ubi postquam angelorum corporali specie aliquando visorum mentionem fecit , negavitque facile & temere quidquam affirmandum , ubi quaeritur , *virum tan non corpora ab his suscepta sint , in quibus illi spiritus pro tempore habitando , animarum rationalium ministerium impleverint : an animata corpora , vatum more , existens inspiraverint .* Pergit in hæc verba : *Quæ præsumpta incerta tanquam certa , & Scripturis minime expressa opinio , Apollinarem Laodiceum , & postea Arianos , (non autem ipsum Arium) & Eunomium quoque , & vltimum Macedonium forte decepit , ut hinc sentirent & promitterent , Christum Dei Filium corpus tantum hominis , non etiam animam suscepisse , pro anima autem Dei Filium Verbum Patris in illo suscepto corpore habitasse .* Et postea : *Quamvis postea Apollinarius in pejus velut emendans , animam quidem fuisse in Christo confessus est , rationem autem seu mentem in eo hominis , non fuisse , sed pro ea Deum Dei Filium extitisse , cum impietate deliravit .*

Alteram tradit Nemesius : *Quidam , e quibus est Plotinus , aliud esse animam , & aliud mentem statuunt , ex tribus constare volunt hominem , e corpore , anima & mente .* Hos secutus est Apollinarius Laodiceæ episcopus : hoc enim jacto fundamento sententia sua , reliqua dogmati suo consentanea superstruxit .

Tertiam quartamque indicat Cyrillus in libro de recta fide ad Theodosium ; nam post fidem catholicam de unitate Christi adversus Photinum expositam , de Apollinari subjungit : *Ipsi quoque vnum solum Christum aperie constituerunt , & vnum Emmanuelem in duos divellere , tanquam rem summa cum impietate conjunctam , summo opere execrantur , sed Verbum interim carni , quæ humana , hoc est , ratione prædita , anima exuta destitutaque sit , unitum prædicant : & Christus prædicare debent , rationem admodum plausibilem comperisse se autumant .* Aium enim , quæ ad vnius perfecti constitutionem per compositionem concurrunt , ea partes esse , & imperfectorum rationem obtinere : nam quod perfectum est per se , atque ut in propria natura , non opus habet , ut ad partialem compositionem veniat , atque ideo cavendum esse sedulo , ne templum , quod Verbo unitum est , perfectum hominem extitisse concedentes , exaltant illam vnius rationem , quæ in Christo accidisse dignoscitur , merita calumnia exponamus . Quin & illud quoque huc adjecturos suspicor , nempe , si ex homine perfectio , & Dei Patris Verbo Emmanuelem coaluisse dicamus , in illud nos & magnum , & plane inevitabile periculum venturos esse , ut vel inviti duos Christos , & duos iidem filios tenere & profiteri cogamur . Plures alias rationes refert auctor dialogi quarti quintique de Trinitate , inter opera Athanasii .

De tota hæc hæresi nihil melius afferri potest , quam colloquium ab Epiphanius habitum Antiochiæ cum Vitali Apollinarius discipulo , cum vllat ipsum Paulinumque , ambos ejusdem vrbis tunc Episcopos , de fide pugnantem in concordiam revocavit . Narrat vero , se accepisse a Paulino quidem libellum fidei Athanasii manu correctum ; Vitalem veto interrogasse hunc in modum : *Christumne proprie carnem* Pp ij

Caus prima cui venerit de opinione de Verbo locum mentis obtinente in Christo . Num. 24.

Num. 25.

Num. 27.

Causa altera . In libro de natura hominis .

Tertia quarta . Cap. 17.

Plures alie in 1. v. & v. dialogo de Trinitate .

Colloquium Epiphani cum Apollinariſta , quo detegitur vera Apollinarii hæresis .

In quo Apollinarius cum Arianis conveniebat & pugnabat .

Duo Apollinarii , pater & filius , de filio solo agitur .

De ipso pugnantia narrat veteres . De sede .

De hæresis causâ .

De occasione ejusdem .

De consensione de Arianis .

De Sabellianismo .

De dogmatibus vulgatis eibus .

Quæ pars in hoc bello fecit .

13 , at que antia , Petrus . Timprium hofiduo simit ad quaternitas , ac Inductio . propter causulam . quis assereret , velut aliena , anctus a Filio : Filius æterni . Prohibebant em de causa . Patre per fi .

no , quorum diffiteretur , pontificem que pronole Patri : potii vivificam , et esse Verandendi causam . continent , nos exprelanorum tate . Nam itet homo tet procul eita faceribo . Oportum Patri animam a , qui in

allo , crucortus , ut im offentum , sed ue proina parte Dei esse

ut in sus . Que una suspicio modum

m pitoricam in m videid vero at , sine mæ lo

m esse te senile ab ejorem

umen . Arima quæ præfessionem argumntis oppugnant .

tre ef : eban : se . ad

t ani . II .

e tri .

itque

e ho . III .

non

Her. 77. qua
Dimeritatum.

assumpsisse profiteris? Profiteor, inquit. Eandem de Maria Virgine sine virili sata, ac per Spiritum sanctum accepisse? Ne istud quidem insicurus est. Verumnam proprie Deum Verbum Deique Filium existimas e celo descendente, carnem sumpsisse de Virgine? Magna ille cum gravitate assensus est. Iterum a nobis interrogatus, num & animam indidem accepisset, ille pari gravitate ac constantia accepisse falsus est: neque aliter assendum, sed in omnibus, quod verum est, pronuntiandum esse dixit. Igitur Vitalis humanam a Christo animam suscepam esse confessus est. Sic enim aiebat: Omnino perfectus homo Christus exiit. Deinde postquam de anima & carne sciscitatus sumus, tum demum istud ab eo quaesivimus: Mentemne Christus Dominus accepit? Sine ulla conitatione negavit. Tum nos ex adverso: Quinam igitur perfectum illum hominem fuisse censet? Ad haec ille inimicus animi sui sensu nobis aperuit. Et eavenus, inquit, perfectum hominem fuisse dicimus, si divinitatem illi loco mentis ascribamus, & carnem atque animam adjungamus: sic ut perfectus homo ex carne, anima, divinitate, quae sit mentis insar, existat.

Apollinarius medium locum tenere voluit inter catholicos & Arianos. Schol. cap. ultime.

Apollinarius igitur medium locum tenuit inter catholicos & Arianos: conveniebat enim cum utrisque, qua parte pugnabant adversas doctrinas atque Phorinianos, & quos Cyrillus videtur *genius* dicere: nam & veram fatebatur Christi carnem contra *divinus*, & veram, id est, physicam carnem cum Verbo *divinus* adversus *genius*.

Quatenus cum Arianis consentiret, & pugnaret.

Conveniebat tamen Arianis in eo, quod in uniois essentia explicanda modum non teneret, id est, unio: in tantam poneret, quanta inter carnem & partem rationalem hominis existit: quare habuit suae opinioni consequentia omnia, quibus, perinde atque Ariana, cognationem cum catholicis mentiretur; ab Arianis tamen discrepabat, quod & Verbum consubstantiale Patri diceret, & praeter carnem humanam Christo animam tribueret: quo pacto declinabat, sibi minus totam, saltem partem invidiam in Arianos constare.

Quomodo declinaret argumenta, quibus Arianis pecebantur.

Nam neque in eodem modo explicabat Scripturae loca, quibus sit mentio animae Christi, sive conturbata, sive tristis, sive posita, &c. Haec enim de sensitiva interpretabatur; neque cogebatur fateri, tria quaedam Arianorum flagitia, Verbi scilicet, cum incarnatum est, aut confusionem, mixtionemque cum carne, aut conversionem, aut passibilitatem in propria natura. Nam praeterquam quod confusio, mixtio, conversioque, ac passibilitas soli animae convenit, in quam mens illapsa corpori convertitur, certe si *mens* hominis, id est, mens, quamvis incorporaretur ab Aristotele, tamen *mens*, & *mens* divina, seu Verbum, sine vlla sui confusione mixtionemque & passione incarnari poterit, & mentis vice fungi.

Lib. 3. de anima.

Aristotelem Platoni sociavit.

Apollinarem porro Platoni Aristotelem conjunxisse nullus mirabitur, qui ipsum a parente suo doctum meminerit, qui ipsum vero ab Ammonio Alexandrino, Ammonium veriusque philosophiae dogmata miscuisse.

Solutione quatuor questionum confirmatur quae dicta sunt.

Primumque sic dicendi finis, operae pretium est quaestiones quasdam solvere, earumque solutione lucem afferre iis, quae partim de persona ipsa, partim de dogmate Apollinariano narrata sunt.

1. Cur tam invidiosus

1. Cur a Nestorio non semel, a Nestorianis frequenter, tanta animi commotione, tamque

iracunde, objectus sit Cyrillo cum Apollinari consensus? Id factum reor tribus de causis. Primo, propter ambiguum Apollinarianae & catholicae doctrinae a Cyrillo defensae discrimen, quod rude vulgus latebat. Deinde, quia Constantinopoli Apollinarianorum secta incredibiliter exorta erat, sive propter absurdas, quae ipsis tribuebantur, opiniones, sive ob latam a Theodosio, Nestorii impulsu, recens adversus omnes haereses legem, cujus in fronte, ad majorem infamiam, Arianorum, Macedonianorum, & Apollinarianorum nomen inscribitur, quibusque hoc esse dicitur facinus, quod nocenti meditatione decepti, crederent de veritatis fonte mendacia, ideoque intra ullam civitatem Ecclesiam habere interdicitur: id erat jamdudum a Theodosio magno Arcadioque prohibuit. Denique, quod Apollinarianum nomen ab omnibus piis, & a probatissimis quibusque Episcopis, invidiosum reddi solet, ne, ut erat imense auctoritatis, orbem, quod ait ille, traheret in suas partes.

consensus cum Apollinari objectus sit Cyrillo.

Ced. Theod. leg. 65. de her.

II. Cur tam invidiosum evaserit Apollinarianum nomen, viti ceteroquin nobilis, qui pro fide exilium ab Arianis passus esset, quemque moribus probatissimum Epiphanius, libris editis celebratissimum Hieronymus, magistrum orbis Vincentius Lirinensis appellaverit? Apollinarem puto, quod tradit Epiphanius, non tam sua, quam discipulorum invidia laborasse; idque expertum, quod solent magistri, alias non inculpabiles, in quos debitum peioribus discipulis odium vulgus effundit.

11. Unde tantam in invidiam venit nomen Apollinariani.

Laes. sapient. citate.

Quamquam magna procul dubio fuerat in ipsam Apollinarianam sententiam excitata offensio, nec immerito, cum funditus tolleretur generis nostri veram redemptionem: id enim sanavit Christus quod assumpsit. Si ergo non assumpsit mentem, quae maxime peccator, sed corpus solum, quod morti obnoxium, dici certe non potest hominum genus liberasse a peccato, quae mors animae; sed a cooptione sola, quae mors corporis. Haec autem quantula est, quamque exilis redemptio? Potuit igitur eam ob causam videri Apollinarianam, quamquam inde lis nulla fuit olim facta, aut injuriosus in Christum, quem nollet redemptorem animarum fateri; aut Pelagianae impietatis reus, qui animos negaret redemptione egeret, quasi forent puri culpe originalis, suisque sibi naturae viribus ad salutem adipiscendam sufficienter.

12. Apollinarianorum commenta. Theodoret. lib. 4. haer. fab.

III. Quae tandem fuerint Apollinarianarum propria commenta? Sex praecipua mihi reperta sunt apud veteres auctores. Primum *mens*, id est, naturarum confusio, cujus inventor Polemius: hic Polemianorum, sive Synusitarum, sectae nomen dedit. Alterum, *mens* & *mens*, seu divinitatis & corporis contemperatio atque mixtio, cujus inventor idem: atque hinc orta Eutychanorum haeresis. *mens* porro & *mens* ac *mens* recte sanctus Thomas interpretatur informationem corporis ab anima. Tertium, conversio Verbi in carnem, cum fieret homo; & rursus carnis in Verbum, post ascensionem, quae Verbi *mens*, & carnis *mens*: haec conversiones duae aliud nihil reipsa sunt, quam duo, ut loquuntur, animae status in corpore mortali scilicet, in quo se servit quodammodo corpori; & in immortalis, in quo ei dominatur omni ex parte. Quartum, quod ex Virgine Verbum non sumpsisset carnem, sed ex caelo attribisset: atque ita virgo *mens* dici vere

nomen accepisse, quod ista foret majoris momenti, ubi de merito Christi, obedientiaque ageretur. Sed rota hæc disputatio alterius est loci.

Observatio
111. de legi-
bus adversus
Eunomianos.

Cod. Theod. de
haer. l. 6. c. 11.
12. c. 13.
Observatio
19. de Mercat-
tore.

Illustrata lex
11. de haer.
cod. Theod.

Observatio 7.
de lege 63. cod.
Theod. de haer.

Observandum tertio, in Oriente gravissimis legibus in Eunomianos a Theodosio magno, jam inde ab ann. 381. quo vivebat adhuc Eunomius, animadversum fuisse, ut neque Ecclesias habere in civitatibus sinerentur, neque vltos cætus agitare, neque creare faceretores; imo ut perfidia pleni codices, in auctorum oculis, iudicantur, ut ait lex, incendio comburentur; vique postmodum Eunomiani, velut antesignani hæreticorum, primi inter alios frequenter appellarentur.

Observandum quarto, Mercatorem, ut erat iuris peritissimus, in legem 13. cod Theod. de haer. oculos intendisse, cum erroris socios faceret Arium, Apollinarium, Eunomium & Macedonium; fecit enim ipse Imperator his verbis: *Eunomiani, Macedoniani, Ariani, necnon Apollinariani, inter sacra religionis officia, famosa sunt nomina, &c.*

Cogitanti vero mihi, cur Imperator quatuor ista nomina sociaverit, venit hæc in mentem causa admodum, ut opinor, probabilis, quod nempe illi in vnam aliquam hæresim consentirent; nec tamen in aliam vllam, quam quod Verbum cum sua carne sit non vna tantum persona, sed etiam natura. Quod si res ita se habet, ut habere pene certum est, viderint legum studiosi, an non lex ista possit a Mercatore lucem accipere, suamque sive speciem, sive occasionem clarius prodere, quam hæcenus juris periti crederint.

Observandum quinto, lege 63. de haer. cod. Theod. quam Nestorii impulsu Theodosius junior, adversus omnes hæreses, ad Florentium P.P. dedit ann. 428. Eunomianis interdici omnem in

Romano solo conveniendi orandi que facultatem, aliasque penas infligi, que & cum Manichæis aliisque orbis pestibus, communes essent, & non minus haberent infamiam, quam incommoda. Qua in lege id notari dignum, ab Arianis, Macedonianis, atque Apollinarianis, quibuscum mitius agitur, Eunomianos se jungi, cum antea conjungi solerent; accesserit vero *Valentinianis, Monanistis seu Priscilianistis, Phrygiis, Marcionistis, Barbarianis, Messalianis, Eucyris sive Eubusistis, Donatistis, Audianis, Hydroparastis, Ascodrogitis, Photinianis, Paulianis, Marcellianis, & qui ad imam usque scelerum nequitiam pervenerunt, Manichæis.* Non quod Arianis, Macedonianisque, & Apollinarianis pejora traderent, sive de Trinitate, sive de Incarnatione; sed quod invaluisse in vrbe potentius, obstitissentque obstinatius vrbis regie antistitibus, Gregorio, Nestario, Joanni & Attico, quorum virtutes Nestorius legis auctor, non tam laudibus quam imitatione celebrare, vestigisque insistere, aut studebat, aut certe videri volebat.

Observandum denique, verissimum esse, atque ex hac lege constare, dictum Vincentii Lirinensis, Nestorium, ut vni sua hæresi alium patefaceret, cunctarum hæresin blasphemias infectum esse. Verum id ea arte vir callidissimus præstitit, ut hæreses, quarum invidia, vel ipse adversarios, vel ipsum adversarii oneraturi forent, vehementius insectaretur, cum aliis mitius ageret, atque etiam remissius. Quamobrem ut initio legis Ariariorum, Macedonianorum & Apollinarianorum, sic in fine Photinianorum, Paulianorum, ac Marcellianorum mentionem fieri procuravit: illorum enim societatem obiecturus erat catholicis; istorum obiectam sibi, tanto præiudicio jam inde, declinare tentabat.

Observatio
v. illustrata
locus Vincen-
tii Lirinensis,
Incomm. c. 16.

CAPUT IV.

Nestorius compositus cum hereticis antiquioribus, aliisque omnibus, quorum societas ipsi exprobrata est a primis fidei defensoribus.

Argumentum
tractationis.

HACTENUS Nestorium audivimus, cum suis ipse verbis exponeret hæresim, cui nomen dedit; expendimus etiam argumenta quibus a suis patronis defensus est: quin & habuimus questionem de tribus hereticis, quorum infocietatem catholicos invidiose trahere nisus est. Nunc comparandus videtur cum antiquioribus illis, præsertim hereticis, a quibus acceptum errorem instaurasse dictus est, suoque nomine donasse.

Quorum confesio obiecta
Nestorio.

Eusebius, qui Doryleam aliquando rexit Ecclesiam, cum adhuc laicus mereret inter auditoriales scholasticos vrbis regie, exprobravit primus omnium Nestorio confessionem cum Paulo Samosateno; Mercator præterea Ebionis, Marcellique Galata, Photini & Bonosi hæresim; Iudaismum Proclus, atque etiam gentilitium *adysimiam*; Cassianus Leporiti atque Pelagianorum societatem; Diodori denique Tarsensis & Theodori Mopsuesteni *apostatoris* Cyrillus. De singulis nunc agendum, ordine temporis quo

extiterunt, servato: quanquam de Pelagianis atque Leporio non pauca in antecessum scripta sunt in dissertatione septima ad priorem partem.

§. I. De gentilibus & Judæis, ac Manichæis, quorum societas, & scelerate confessionis fides a Proclo, Cyrillo, imperatore Theodosio, aliisque obiecta est Nestorio.

NEMO unquam, quod antea meminimus, nomine christiano census est, qui non aliquam in Christo divinae humanæque nature unionem agnovit. Quare qui nullam omnino posuerunt, habiti sunt in numero gentilium ac Iudæorum. Neque illi tantum, sed ii quoque, qui *gentilitatem* solam, repudiata hypostatice defenderunt: id enim est, secundum Apostolum, *solvere Jesum*, atque ita se *christum* profiteri, qui gentilium Iudæorumque proprius ac communis character.

Atque inde factum, ut ethnicismus, quo Unde gentilitivus cultus hominibus defertur, & Iudaismus & Ie-
mus,

Gentilibus & Judæis accesserit, qui Christum solvant.

1. Joan. 4. 2. 3.